

ვაჟის-ტყაოსანი

სუთ სურათად

შინ 26 გვიგეგა

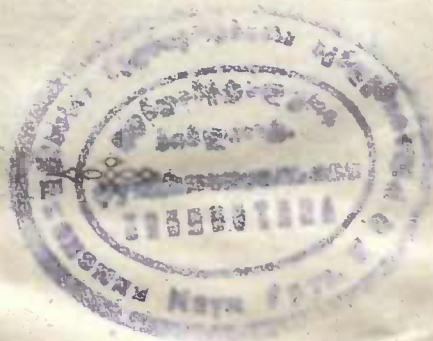
ვაჟის ვაჟის ვაჟი.

აკ 3796
1a

შოთა რუსთველ-ოქრობირ ბატონი შვილისებურად

გამოკრეფილ-დაწყობილი

შეცრე მინსანოშვილის
მიერ.

ტფილისი.

ელექტ.-მბეჭდ. სტამ. ს. ლასაბერიძისა, მოსკ. ქ. ს

1915.

წიგან-სიბუხვამობა

„ვეფხისტყაოსანი“ შოთა რუსთველის აქროზიკ-ბატონიშვილმა გადმოაკეთა რუსთველისებურად ხუთ მოქმედების ტრაგედია. მაგრამ რაღები შიგ იმდენად გაჭიანურებულა, რამ წარმოდგენა უფლად შეუძლებელა, ამასთანავე აქროზიკის ტრაგედიას აქვს ერთი დიდი ნაკლი: ნესტან დარეჯანისა და ტარიელის მიჯნურობა მოთხრობილია, რაიც დრამას არ უხდება. ჯერ რაღები შევამოკლე ისე, რამ დედა აზრის განვითარება არ დაბრკოლებულიყო, ადვილ დასასწავლიც უფილიყო. მერმე თვით ამბავი ტარიელის მიჯნურობისა გავაუქმე და მის მაგიერ შემოვიტანე ახალი დრამატული სცენა ამვე მიჯნურობისა, ვეფხისტყაოსნურადვე გადმოაკეთებულა, და მოვათავსე პირველ სურათად, რათგანაც ტარიელის გაჭრა უწინ, ხოლო მისი ნახვა რასტევან მეფის უმათგან მოჭხდა მასუკან.

პეტრე შირიანიშვილი.

15, X, 1909

ქ. ტფილისს

მამქმედნი პირნი:

ფარსადან, მეფე ინდოეთისა ოსტევან, მეფე არაბეთისა
ხვარეშან, მეუღლე ფარსა თინათინ, მისი ასული
დანისა ავთანდილ, მეფის სპასპეტი
ნესტანდარეჯან, მათი ქალისოგრატი, ჯეზირი
ტარიელ, ამირბარი, ძე ინ-ზორა, მოახლე თინათინისა
დოთ მეფის სარდალისა შერმადინ, მეგობარი და
ასმათ, მხევალი და მეგობარი მსახური ავთანდილისა.
ნესტან დარეჯანისა.

დავარ ქაჯი, ფარსადან მეფის და.

დულარ, დედოფალი ქაჯეთისა

ფატმან ხათუნი, დიდგვარის ცოლი

ფერია, მოახლე ქაჯი ნესტანისა

ჩაჩნაგირი, ანუ სუფრაჯი ფატმანის დარბაზისა,
მისივე საუკარკელი.

ფრიდონ, მეფე მუღლაზანზარისა,

მოახლე ქაჯი ფატმანისა

მონები როსტევან მეფისა, ერი არაბეთისა, ფარსადან მე-
ფის კარის კაცნი. ლაშქარი არაბთა, ფრიდონ მეფისა და
ქაჯთა. ხორთ ქალაყთა. ფერებისა და ქაჯების ბაგეტი.
არაბებს არაბულად, ინდოელებს ინდოურად და ქა-
ჯებს ქაჯურად აცვიათ.

მამქმედება სწარმოებს არაბეთსა, ინდოეთს და ქა-

ს უ რ ა თ ი I.

ნესტან დარეჯანის ციხე-დარბაზის ხაჯვათხანა ინდოეთში,
ბაღჩასა და ზღვას გადაჭყურებს.

ტარიელ, ფარსადან, ხვარეშან, ნესტან-დარეჯან,
კარის-კაცნი, დავარ.

ს ა ნ ა ხ ა ვ ი 1.

ტარიელ შემოდის.

მეფეს ვებმე. ნეტა რა ჰსურს?
ჰველგან ჰსუფევს მორჩილება.
ჰერ ვინ ჰბედავს, დაარღვიოს
ღღევანდელი მყუდროება.

ფარსადან შემოდის ხვარეშან დედოფალთან ერთად ამა-
ლითა. მიჭმართავს ტარიელს.

მადლი ღმერთსა! ჰხედავ ასრე
დაგვაბერა, დაცაგვლია!
ჰრმა არ მოგვცა, ქალი გვივის,
ვისგან შუქი არ გვაკლია.

აწ ქალისა ჩვენისათვის
ქმარი გვინდა გამოვჰნახოთ,
რომე მივსცეთ ტახტი ჩვენი,
სახელ ჩვენად გამოვჰსახოთ.

ტარიელ გაოცებული და აღეგებული ისმენს საუბარს.

თქვენისა ძისა არა სმა.

გულსა ვით მიეფარების?
მაგრამ კმა ჩვენად იმედად,
ვინ მზესა დაედარების.

ფარსადან.

აღბად გსმენიათ: ხვარაზმშა
ხელმწიფე ხვარაზმელია!
თუ მოგვცემს შვილსა საჩვენოდ,
მისებრივ არ რომელია.

ხვარეშან.

რაღა თქმა უნდა, ხვარაზმშა
მეფეა მორკშით მჯდომელი;
მათსამცა შვილსა სასიძოდ
ჩვენთვის სხვა სჯობდეს რომელი?

ტარიელ ერთავ.

მისცა სთხოვთ შვილსა სასიძოდ,
მას დიდად გაეხარების,
სხვამცა რა გკადროთ, თვით იცით,
მაგას რა მოეგვარების.

ფარსადან.

შვილად გვიჩანხარ, ტარიელ,
თათბირსა ამაღ დაგისწართ;
შვენახოს ბედი ნესტანის
და მისი სრბოლა სულ წალმართ!

გადის, დედოფალიც გაჭყეება ამაღა თანახლეუდი.

ტარიელ თავისთვის.

აქა ყოფნა გამამელავენებს.

სახლსა ჩემსა მივაშურებ,
თვარა ვიწვი სახმილისგან,
აქ დარჩენით გულს ვიწყლოლებ.

ღმერთო, ღმერთო, ნუ გამწირავ,
აჯა ჩემი შეისმინე!

მომეც ძალი დათმობისა,
ცოტად ვითმე აღმადგინე.

დააპირებს წასვლას.

ნესტან დარეჯან შემთიჭრება და წისხვით შეაუენებს.

ბეგონა, ვერ შევიტყობდი,
რად მოგიხმეს სრა-დარბაზსა?
ღაგისკენიათ, მიმათხოვოთ
სპარსთა ქვეყნის ხვარაზმშასა.

თუ მშობელთა გამიმეტეს,
შენ ვით დაპრთე იმათ ნება?
შმაღ მიწამ პირი მიყოს,
თუ ვჰნახე მის მოყვანება!

ბამკვირვებია, ვით სცოცხლებ
შენ გამტებელი ფიცისა?
აბა, რა გკადრო პასუხი

ტარიელ.

მის ჩემგან მართ უვიცისა?

მე პასუხსა ვერას გკადრებ,
შკეთუ არ ვსცნობ მართალსა.
რა შეგცოდე, რა მიქმნია
შცნობოსა, ფერნამკრთალსა?

ნესტან დარეჯან.

ამის მეტსა რას გეუბნო
მტყუანსა და შენ მუხთაღსა!
ღიაკურად რად მოვჰლორდი,
მე დაუწვავ ამაღ ალსა.

ტარიელ აიღებს მუხაფს, რომელიც კუთხეშია თაროზე
და გაჭმდის.

მსე სიტყვა, რომე გკადრებ,
აწ თუ ცუდად ნალიქნია,
ცამცა მრისხავს, თუ იკითხავ,
პვი არა არ მიქმნია.

მე თუ, მზეო, დედოფალო,
შენთვის ფიცი გამეტებოს,
ღმერთმა აწვე რისხვა თვისი
ჩემთვის ზეციით დაამეხოს.

ნესტან დარეჯან.

არ დავიჯერებ მე შენსა
ღალატსა, ორ-გულობასა,
შარის ქმნასა ღვთისასა,
ამისთვის არ მადლობასა.

იაჯღი თავსა ჩემსა და
მორკმით ინდოეთს ფლობასა;
მე და შენ დავჰსხდეთ ხელმწიფედ,
სჯობს ყველა სიძე-სძლობასა!

ღმობიერად დაუტკებთა და ახლო შოისგამს.

ქვლავ თუ სიძე შემოუშვა,
მე შემირთოს, იყოს ასდენ,
მართმანერთსა გავეყარნეთ,
ძოწეულნი გაგვიფლასდენ,
მათ მორკმულთა მოივლინონ,
ჩვენ პატიჟნი გავვიასდენ,
მგე ამბად არ ეგების,
რომე სპარსნი გავვიხასდენ.

ტარიელ.

მალალმა ღმერთმა აშოროს
მას ყრმასა შენი ქმარობა;
რა შემოვიდენ ინდოეთს,
შევიგნა მათი ვვარობა,

უჩვენო ჩემი ძალგული
და ჩემი მეომარობა:
დავჭხოცნე ასრე, შეეძლოთ
აღარას არ სახმარობა.

ნესტან დარეჯან.

დიდსა სისხლსა ვერ შეგაქნევ,
ვერ ვიქმნება შუა კედლად.
რა მოვიდეს სიძე, მოჰკალ
მიპარვითა, უცხადებლად.

მისთა სპათაცა ნუ დაჭხოც
ზროხათა, ვითა ვირთაო:
დიადი სისხლი უბრალო
ძაცმანცა ვით იტვირთაო.

არა და ბნელა ბედითი
რა მღჯნურობა გგონია?
სჯობს, საყვარელსა უჩვენნე
საქმენი საგმირონია.

სანახაში 2.

ფარსადან შემოდის ამაღითა. ნესტან დარეჯან და ტა-
რიელ შეჭკრთებიან.

ტარიელს.

ხვარაზმშა სიძე მოჭბრძანდა
ძორწილის გადასახდელად;
თან ახლავს ჯარი ურიცხვი,
ველარ ეტევა ტყე-ველად.

მოაკაზმინე კარვითა
ბარემოს მოედანია.
ბამოისვენოს სიძემან,
დაჰყოს ცოტაი ხანია.

მუნ მისდა ნახვად გავიდენ
უშენოდ სპანი სხვანია;
შენ აქა ჰნახენ, ნუ წახვალ,
შენგან ესეცა კმანია.

ნესტან დარეჯანს.

ბედნიერება შენი მიჩნს,
ბულისა გასახარელად.
ბადავიხადო ქორწილი
თქვენდავე სადიდებელად.

გადის, ამაღა გაჭყვება.

ნესტან ღარეჯან ოხვრით, ბრახ-მორეული.

ლომო ტარიელ, რას დგებხარ?
ღლე მიგიჩნს წინ საომარე,
ანუ გამწირე, მიტყუე
და კვლავცა მოიმომცდარე!

ტარიელ.

ზულის ვარდო, აწ გამოსჩნდეს,
არ მინდოდეს, ვისცა უნდი.

განზე.

ძალი ომსა რა გვარ მაწვევს,
აგრე ვითა დავძაბუნდი!

დაქადებული გადის. დაბახის ერი გგერდის კარით შე-
მადის. ჩიჩქაფისა.

სანახაში 3.

ფარსადან მარტო შემადის გულის წერამითა.

მომგვარეთ აწვე ტარიელ,
შეუდგე საქმეს აღრიან.

კარის კაცნი.

მეფეო, აქ აღარ არის:
სრა სადმე მას გაუვლიან.

ფარსადან.

ეხლა ნამდვილ ვიცი, ვიცი.
მეტად კარგა შემიგიან.

მას უყვარდა ქალი ჩემი,
საქმროს სისხლი მოუღვრიან.

რა ჰნახიან ერთმანერთი,
არ შეხედვა ვერ დასთმიან,
თათბირნიცა ქორწილისთვის
სულ უბრალოდ მიმართნიან.

ნესტანს.

თუ ტარიელ შენ გიყვარდა,
რად არ მითხარ გულ ახდილად?
ჩემი ასე რად შესცვალე
სიხარული სიმძიმეილად?

ნესტან დარეჯან.

ნებასა შენსა, მამაო,
თავს ვინ სთვლის გადამხდომელად?
ძმნა სამართლისა მართლისა,
ღიახ, ხეს შეიქმს ხმელს ნედლად.

ტარიელ სპარსთა ვერა იქმს
ინდოეთისა ჴამასა.
მისია მკვიდრი მამული,
არ მისცემს მათ არც ღრამასა.

ფარსადან თავისთვის.

აწ თავმან ჩემმან, მას მოვჴკლავ.
ჩემად დად ვინცა მადესა;
მე ღვთისა უთხარ, დაუბამს
მას ეშმაკისა ბადესა!

შათ ბოზკუროთა ასეთი
რა მისცეს, რა უქადესა?
თუ დავარჩინო, ღმერთი ეჭვმო,
მისად პატიჟად მზად ესა?

გადის, კარის კაცნი გაჭყეუების ერთის ტარდა.

კარის კაცი დავარს, რომეჟიღ შემოდის მეორე კარითა.

თავი ჰფიცა ძმამან შენმან,
არ დავარჩენს, იცის ერმან.

დავარ.

მე სრულიად უბრალო ვარ,
იცის ღმერთმან სახიერმან.

მთქმით ნესტან დარეჯანს.

როსკიპო, ბოზო, დიაცო,
ძმარი რად მოაკვლევინე?
ანუ სისხლითა მისითა
ჩემი რად მოაზღვევინე?

არ ცუდად მომკლავს ძმა ჩემი,
რა გიყავ, რა გაქმნევინე!
აწ ღმერთსა უნდეს, ვერ მიჰხვდე,
ვის ესე დააშლევინე.

ხელს მიჭყოფს, წამოჭზიდავს, გრძელ თემებს დაუფუშავს.
თრნი ქაჯნი ნავით მოდგებიან, მოიღებენ კიდობანს, შიგ
ჩასმენ ნესტან დარეჯანს და გაუდგებიან ზღვასა.

მე ჩამდენელი ამისი

შინ არ დამქოლოს, ვინ არ—და!
შიდრე მომკლევდეს, მოვჰკვდები,
სიცოცხლე გასაწყინარდა.

დანას დაიციმს, დაეციმა და მოჰკვდება.

ფარდა.

ს უ რ ა თ ი II.

ზორას, თინათინ, როსტევან, ავთანდილ, ხორთ,
სოგრატ, შერმადინ.

თინათინის ციხე-დარბაზი არაბეთში. სტენაზე არი თათ-
ხია: ერთი წინ, სადაც პირველი ჩახუვარი მოქმედებს
სწარმოებს, ხოლო მეორე მოშორებით შიგნით, სადაც
მძიმედ მოკაზმული ტახტი დგას და ზედ არი სეჯია.
ერთი როსტევანის, ხოლო მეორე თინათინისთვის.

ს ა ნ ა ხ ა ვ ი I.

ზორა დაჩქილი თინათინის წინაშე.

ბადიყარე, ბატონო,
ღრუბელთ ეგე ჩერონი:
ღღეს მიიღოთ არაბთა.
ზვირგვინი და სკიპტრონი.

ღედოფალო, შენც უწყი
ეს ჩემი გულმტკივნება,
მაგრამ რისთვის ხარ ეგრედ,
რაა ეგ მოწყინება?

თინათინ ჭზის.

შძლოურის ხელით მამის
პვილო მძიმე ხრმალი?
მტერთ გავსცემდე პასუხსა
ბუნებით მკრთალი ქალი?

მით დასთმოს გულმა ჩემმა
შიქრი ესე საზარო:
მამა ჩემი მოჰხუცდა
და უნდა გავეყარო.

ზორა.

ამა წუთი სოფელსა
არვინ შეაბერდებ.;
ბამოუცდელიობისთვის
ბული ნუ დაგიკრთება.

სპასპეტად გყავს ავთანდილ,
ვერ ვინ ჰბადლობს ნორჩ გმირსა;
მტრფის ეშხსა, რომელი
თვალთაგან გამოგჭვირსა.

თინათინ.

თვით ეგე ჰყოფს უმეტეს
ჩემსა სალონებელსა.
მაი თუ ამა ტახტმა,
ზე ავდივარ რომელსა,

უფრორე დამაშოროს
მას ჩემსა საყვარელსა,
ვისთვის ჭირი ლხინად მიჩნს,
ვისთვის დაცსთმობ სოფელსა.

ავთანდილ შემადის.

ღედოფალო, დღეს დარბაზს
შეყრილან დიდკაცები,

მაგრამ ვიდრე გაჭხდება
ზეიმი და ზარები,

ბთხოვ, სიკვდილამდე შენი
ავთანდილ, ყმა ერთგული.
შუკანასკნელ მონებთან
იყოსმცა შერაცხული.

თინათინ.

ისე რაგვარ გამოძცვლის
ჩემი ახალი ყოფა,
რომ ვულზედან გადვიგდო
შენი გულითადობა.

ავთანდილ.

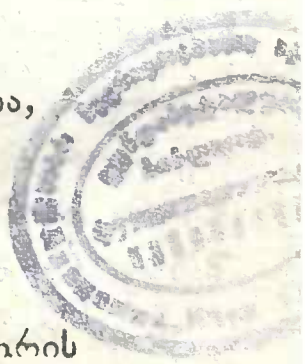
ახლოს მყოფს გერიდები,
შორეს გიახლოვდები;
დაგტრიალებ ყოველთვის,
თავსა შემოგვევლები.

ბამის ტუმრე, სადაცა
ჯავრი გჭირდეს მტრებისა,
იქ ვასახელო სხივი
შენი ჯავარებისა.

თინათინ.

თუმცა ჩემ და შენ შორის
ნაპრალო ძევს დიდია;
თუმც გვირღვევს სვიანობას
სოფლის წესი ფლიდია,

JK 3796
1a

შენია გული ჩემი
და მაქვსმცა იმედია,
აღარ ვიქმნე ბედსგან
საწყლად განაკიდია,

შემოდის როსტეგან მეფე ამალითა.

როსტეგან თანათინს.

ერთა სვიანობისთვის
ვიქმნეთ მხნედ მოღვაწენი,
ჟველა მზაა, გველიან,
მოდის, გვჭირს სიჩქარენი.

თინათინ ტირიფს იწყებს,

აჰ მამაე...

როსტეგან.

ნუ სტირ, ასულო.

ისმინე ჩემი თხრობილი:
ღღეს შენ ხარ მეფე არაბეთს,
ჩვენგან ხელმწიფედ ხმობილი.

მარდთა და ნებთა ვინათგან
მზე სწორედ მოეფინების,
ღიდთა და წვრილთა წყალობა
შენმცა ნუ მოგეწყინების.

შხესა ჰმორჩილობს ყოველი,
იგიცა, ვინ ორგულია,
რასაცა გასცემ, შენია,
რაც არა, დაკარგულია.

ამას რომ იტყვის, მჩუკიდებს ხელს თინათინსა და
წაიფანს ტახტისკენ. უგელანი ეახლებიან. დიდებულნი
ხარისხ-ხარისხად ღვანან ჩრსავე მხარეს ტახტისას. უკან
ჯარის კაცები და ერია. ბეკთა ცემია.

ხორი. იწეებსშესხმის სიმღერას.

მაქებდეთ როსტენს
მეფეს ძლიერსა,
აღზინებ შენსა
მის ბედნიერსა!

მარდი კოკობი
შენი ასული
მზისამცა ერთობ
დასთა დასული;

ზლახაკთ იმედი
და სასოება,
ჩვენი გვირგვინი,
ჩვენი მშვენება

ადილოს ღმერთმა.
შველა შენ გეტრფის
შოველი კაცი
შენს ბელს დაჰნატრის.

როსტევან აიფანს თინათინს ტახტზე, წინ დადგება და
იტყვის დარბაზის ერსა.

ღროთა ვერ მკვალეს, იგივე ვარ,

რაც აღრე ვიყავ ნდომითა,
ზრუნვა მაქვს თქვენთვის იგივე,
ისევ ვარ ცის მინდობითა.

მაგრამ თქვენც ჰხედავთ, სიბერე
მჭირს ჭირთა უფრო ძნელია,
ღღეს არა, ხვალე მოვჰკვდები,
სოფელი ასე მქმნელია.

ჩაღაა იგი სინათლე,
რასაცა ახლავს ბნელია!
ჩემი ძე დავსვათ ხელმწიფედ,
ვისგან მზე საწუნელია.

სოგრაძ.

მაგას ნუ ჰბრძანებ, მეფეო.
სიკვდილი დასაგმობია!
თქვენი თათბირი ავიცა
სხვისა კარგისა მჯობია.

თუმცა ქალია ხელმწიფედ,
მართ ღვთისა დანაბადია,
ლეკვი ღომისა სწორია,
ძუ იყოს, თუნდა ხვადია.

ამის შემდეგ როსტევან მეფე დაჰსჯამს თინათინს სეღზე
და დაადგამს თავისი ხელით გვირგვინსა, რომელსაც მა-
ართმევეს თონი დიდებულნი ტახტიანა, შემთარტყამს
ხრმალსა, ჰორფირს წამოასხამს და ხელთ სკიპტრანს

მისცემს, იმ უამად ხორც ჰმდერის.

ხორო.

ჰოი მოლხენავ!

ჰოი შვებაო!

ჰე ჩვენთა დღეთა

სვიანობაო!

ტახტზე თინათინ

ჰზის მშვენიერი,

იშვებს, იხარებს

სულ მთლად სოფელი.

ჰოი მოლხენავ,

ჰოი შვებაო!

ჰე ჩვენთა დღეთა

სვიანობაო!

შეიქნება შეშხრობა კარის ახაჯგაზდა ქაღვასთა ბაღეტის
უაიდაზე საკრავ შეწყობითა. ბაღეტის დრას რასტევან

შეფე დაჭფიქრდება.

ავთანდილ სოგრატ ვეზირს.

სჩანს, ხელმწიფე ცუდსა რასმე

ბონებასა ჩავარდნილა,

თვარა აქა სიმძიმელი

მათი ყოლე არა ქმნილა.

მოგახსენებ, სოგრატ, ვჰკითხოთ,

ბვითხრას, რაცა შეგვეცილა,

შჰკადროთ რამე სალალობო,

რასათვისცა გაგვაწობილა.

ადგებიან, თითო ჭიქას შერბათით აივსებენ, მიეღვენ და
მიუჩაქვენ მეფეს.

სოფრატ.

დაგიღრეჯია, მეფეო,
აღარ გიციინის პირია,
მართალ ხარ, წაჰხდა საჭურჭლე
თქვენი მძიმე და ძვირია.

შველასა გასცემს ასული
თქვენი საბოძვარ ხშირია;
შოლამცა მეფედ ნუ დაჰსვი,
თავსა რად უგდე ჭირია.

როსტევან.

შჰნახეთ, ოდეს ვჰნადირობდით,
შცხო მოყმე, სჯდა წყლის პირსა,
შავი ცხენი სადავითა
ჰყვა ლომსა და ვითა გმირსა.

აჰა, ღმერთსა მოეწყინა,
აქანამდე ჩემი შვება!
მოყმეს მისცა გამარჯვება,
ჩვენ სიმწრითა დანაღვლება!

სიკვდილამდე დამაწყლოულა,
შერ ვის ძალ უძს განკურნება,
მასვე მადლი, ესე იყოს
წადილი და მისი ნება.

თინათინ მიუახლოვდება.

უნდა გკადრო, ხელმწიფეო,

ღალრეჯილსა ვინმცა გცნობდეს,
შინმცა გნახა კადნიერად,
რაზომ გინდა ამაყობდეს.

თქვენი აგრე ღალრეჯაი
მნათობთაცა დაამხობდეს,
ძაცმა საქმე მოაგვაროს,
შეჰვ, ჰმუნვასა ესე სჯობდეს.

როსტევან.

მართალ ხარ, ჩემო ასულო,
სჯობს, ვენსნე მწუხარებასა,
ჰმუნვისა გასაქარწყლებლად
შეძებდე საშვალებასა.

გავა, დიდებულნი შეიფარებიან. დანარჩენებიც გავლენ.
გარდა ავთანდილისა და თინათინისა.

თინათინ სამეფო სამკაულს მთიხდის, ტახტზე დაწ-
ეობს, ჩამოვა ძირს და მიჭმართავს ავთანდილს.

მამა რა მყავს სიმრავლით
ველთა დამძიმებული,
შელარ გაუძლებს ამ ღღეს
მის ვნებიერი გული.

წა, მოსძებნე მოყმე იგი,
ჩემდა ტრფობა მით ამყარე,
იპყარ, მოღი, ლომო მზესა
შეგეყრები, შემიყარე.

შიცით გითხრობ, შენგან კიდე
თუ შევირთო რაცა ქმარი;
შენი მკლევდეს სიყვარული,
ბულსა დანა ასაქმარი.

ავთანდილ.

მოგახსენებ, ჰოი, მზეო,
ვინ გიშერი აწამწამე,
სხვა პასუხი რამცა გკადრე,
ანუ რამცა შევიწამე.

მე სიკვდილსა მოველოდი,
შენ სიცოცხლე გამიწამე;
ვითა მონა სამსახურად
ბალანამცა წავე წამე.

თინათინ.

მსე ბაზმანდი, ჰა, წინდად
ჩემსა სიყვარულისა,
სურვილთა ამა გულისა
შენადმი შემკვალულისა.

ზედ ჩემი სახე ჰხატია.
სხვა და სხვა არეს მავალი
მომიგონებდე, ყოველთვის,
როცა კი შეადგა თვალი.

ავთანდილ.

თავი ჩემი შემოგწირო,
ავასრულო შენი ნება,

მსე იყოს ჩემთვის მეტი
იმედო და მოღობინება.

თუცა მოვჰკვდე, ჩემ საფლავზე
სიხარულის ცრემლი ჰღვარე,
ჩრდილი ჩემი ანუგეშე,
საიქიოს ანეტარე.

თ ნათინ.

მაგას რა გვარ მეუბნები?
ასე რა გვარ გადაგწირო,
შე სიკვდილი შენი მესმას
და კვლავ მზის შუქს დავემზირო?

რა სამარე აგიშენო?
რასა ჰქვიან, დაგიტირო?
თუ შენ მოჰკვდი, შეცა მოვჰკვდე,
თავი ჩემი რად ვიძვირო?

შენი შუქი შემომადგა
ბნელსა გულსა ზედან მქვირსა,
შენი ვიყო, სადამდ სცა
ღამიყოფდეს მიწა პირსა.

გამოქსადმება ჩაკონვით და გავა.

სანახავი 2.

ავთანდილ დაფიქრებული მიჭმართავს შერმადინს, რა-
მედიც შემოდის.

ვართ უმოყვრესი მე და შენ

შოველთა პატრონ ყმათასა,
მე წავალ, ჩემ წილ დაგავდებ
პატრონად სპათა სპათასა.

აქათ სამ წელს არ მოვიდე,
მაშინ გმართებს გლოვა, ფლასი;
წიგნსა მოგცემ, გმორჩილებდენ,
მინცა იყოს, ჩემი ხასი.

შერმადინ.

ჩემდა ნაცვლად დაგავდებო,
მგე სიტყვა რად მიბრძანე.
რა გვარა ვჭქმნა პატრონობა,
რამც გიფერე, რამც გიგვანე?

შენ მარტოსა გიგონებდე,
მემცა მიწა ვიაკვანე;
სჯობს, ორნივე გავიპარნეთ,
წამოგყვები, წამიტანე.

ავთანდილ.

ლაშქრობა და ნადირობა
შენი ჩემსა დაასახე;
რაც დრო გამცენ, მომიცადე,
არ მოვიდე, მივაგლახე.

მიეც გლახაკთა საქურქლე
ათავისუფლე მონები;

მიღწიან, მომიგონებენ,
ღამლოცვენ, მოვეგონები.

ხელს გაუწვდიან ერთმანეთს.

ფარდა.

ავთანდილ, ასმათ, ტარიელ.

კლდეები და შესასარი ადგილები. კლდეში ქვაბია ტარიელისა, წინ მდინარე, შამხნარი და დიდრთნი ხეებია.

სანახავი 1.

ავთანდილ მარტო.

ბედმა ძლივს არ მიმახვედრა
კვალსა ჩეუგან ნაძებარსა!
მაგრამ როგორ მივახლოვდე
ძაცსა ე ზომ მიუკარსა?

ანუ მომკლავს, ანუ მოვჭკლავ;
ვიქმ საქმესა უძეცარსა.
აქ მოუცდი, ვიდრე ვჭპოვებ
ლონეს რასმე მოსაგვარსა.

მაგრ მ მესმის ტირილის ხმა,
აპრავლებენ გლახ ზახილსა;
რასა ჰნიშნავს ესე? გავალ
ამა ხესა გაფურჩქვნილსა.

გავა ხეზე და დაიმალება ფოთლებში. ქვაბში თვალს
მოჭკრავს ტარიელს, ვეფხის ტყავით მისილსა, და ას-
მათს შავად ჩაცმულსა.

ასმათ.

ქმარა ეგე, დამიჯერე,

ნუ მოიკლავ თავსა ტკბილსა;
მხნეობდე და დასძალვიდე
ბედსა ჩვენსა ამა წბილსა.

ტარიელ.

ჰამე! ვით გავსძლო? მედება
აღმური მოუთმინები;
მაგრამ შენ ჩემთვის, საბრალო,
რისათვის ჰკვდები და ჰბნდები?

ჲა, მიმანებე ჩემს ბედსა;
ცრემლი არ ახლად მდენია;
ჩემ საახლებად კმარიან
აქა მხეცთ სიმრ ვლენია.

ასმ თ.

მ მაგას რასა მიბრძანებ,
მგე რა მოვისმინეო!
რა ვჰქმენ ბედკრულმა ასეთი,
თავი რით მოგაწყინეო?

ტარიელ.

შემინდე, დაო, გაწყინე,
ჰაგლოხ, შმაგითა ენითა.
თვით კარგა იცი, ვითა ვარ
საწუთროისა თმენითა.

შენა ხარ ჩემი ნუგეში
ერთგულობითა შენითა,
საღბუნნი წყლულთა, რომლითა
ცას მოუცავარ ზენითა.

მაგრამ ტირილი რას მარგებს?
ვერ მანუგეშებს ბედკრულსა!
მხოლოდ ნე! ტანის ალერსი
ზამიცისკროვნებს გლახ გულსა.

მოეხვევა, შევა ტეეში.

სანახაში 2.

ავთანდილ რა ჩამოვა ხეზე, მიუახლოვდება ასმათს.
ასმათ დაინახავს თუ არა ავთანდილს, გაიჭრევა. ავთანდი-
ლი დააუენებს.

ასმათ დაიკიფლებს.

ტარიელ...

ავთანდილ.

ჰსულე, რამც გიყავ,
ძაღვი ვარ ადამიანი,
შფერო ქმნილი მინახავს
მარდი და რგი იანი.

მისი რამ მითხარ, ვინ არის
ტან სარო, პირბაკმიანი?
სხვად არას გიზამ. ნუ გეშის,
ნუ ჰყივი ეგრე ხმიანი.

ასმათ.

შაიმე! ყმაო, რა გრნდა?
ანუ მენუკვი მე რასა?
მაგა საქმესა ვერა იქმს

შერცა კალამი წერასა.

შენ ერთხელ იტყვი, მითხარო,
მე ასჯერ გეტყვი ვერასა;
შითა სიცილი ტირილსა,
მიჯობს ვაგლახი მღერასა.

ავთანდილ დაიჩქებს და შეეხვეწება.

ძალო, არ იცი, სით მოვალ,
რა ჭირი მომითმენია;
მღეთგან ვეძებ ამბავთა,
ესე არ ვისგან მსმენია.

შენ მიპოვნინხარ, სიტყვანი
ჩემი რაზომცა გწყენია;
შერ დაგეხსნები, მიაშბე,
ჩემგან ნულარა გრცხვენია.

ასმათ.

ღამეთხოვე, რას შევესწარ.
მე ვინ ვარო, ანუ შენო?
მზე არ მახლავს, შეგეტყვების,
თრთვილო, ამით მე მაწყენო!

ზრძელი სიტყვა საწყინოა,
ასრე მოკლედ მოგახსენო;
შერასათვის ვერ გიამბობ,
რაცა გინდა, იგი ჰქმენო.

ავთანდილ წამოჭბტება და ხანჯალს იკრავს ხელს, ცალ-
ხელს თმაში წააფლებს და ეტევის.

ეჭა, ეჭა მე ეზომი
ჯავრი რაგვარ შეგარჩინო?
რა გვარა თუ ამატირო?
ცრემლი ცუდად დამადინო?!

ზიჯობს, მითხრა, ამის მეტი
მართ აღარა არ გაწყინო,
თვარა ღმერთმა მტერი ჩემი
მოჰკლას, ვითა მოგაკვდინო.

ასმათ.

ჩემი სიკვდილი შენ ჩემად
პატიჟად ნურად გგონია.
მით რომე დამხსნი ტირილსა,
შემშრების ცრემლთა ფონია.

ჩალოდ მიჩნს ყოვლი სოფელი,
მისთვისვე შემიწონია,
ვერ გიცნობ, ვინ ხარ, ვის გითხრა
სიტყვანი მისანდონია.

თუ არ მომკლავ, არ მოვჰკვდები,
მრთელი ვარ და მოუკლავი;
ძვლავ თუ მომკლავ, სასაუბროდ
აღარ მედგას ზედან თავი.

ავთანდილ ხელს აიღებს და დასჯდება ცაღკე, ასმათი
ცაღკე დასჯდება. მცირე ხანს უკან.

მარ მიჯნური ხელი ვინმე
ზაუძღლებლად სულთა დგმისად;

ჩემმან მზემან გამომგზავნა
სადებარად ამა ყმისად.

მრისაგან ერთი მიყავ:
ტყვე მქმენ, ანუ მათაბე,
ან მაცოცხლე, ანუ მომკალ,
ჭირი ჭირსა მომიმატე,

ასმათ უყუმანის შემდეგ.

ტარიელ არის სახელი
ამა მოყმისა ხელისა,
მე ასმათ მრქვია, რომელსა
წვა მაქვს ცეცხლისა ცხელისა.

მოყმის ტარიელის მასფლის ხმა.

ხმა მომკმა, მოვა, ღმერთმან
მოგცა ჟამად, რაცა გინა,
მაგრამ თავი უჩინო ჰყავ,
ღამალული იყავ შინა.

დაჭმალავს ავთანდილს ქვაბში. ტარიელ წარბებ-შე-
კრული შემოდის ნელის ნაბიჯითა. ასმათ ჩამოაკთმევს
იარაღს და გაუშლის ვეფხას ტყავსა.

რად დაჰბრუნდი ასე ჩქარა,
მიტნარ, რამცა წაგეკილა?

ტარიელ.

ზნასა ზედან მონადირე
მრი ვინმე ვადმეკილა,

რა დავჰხოცენ, შემოვჰბრუნდი,
ტყესა შიგან დავიმაღე;
ვისთქვი, ნუ თუმცა უკუმრიდა,
რა გათენდეს, წავალ ხვალე.

ასმათ ტირილით.

ხელმწიფეო, მხეცთა თანა
იარები მარტო ტევრად;
მას მაგითი ვერას არგებ,
ღღეთა შენთა ცუდად ჰლევ რად?

მართი კაცი შენაქცევრად
შენად ვითა დაგელია?
შენ მოჰკვდე და ისი წაჰხდეს,
შენთვის რა ხელ საყრელია?

ტარიკუ.

ძვირფასო დაო, ეგ არის
მზგავსი შენისა გულისა,
მაგრამ არ არის ქვეყანად
წამალი ამა წყლულისა.

ვის ძალ უძს პოვნა კაცისა
თვით სოფლად არ მოსულისა;
უშენოდ ჩემთან ვინ გასძლოს
ზაყრა ხორცთა და სულისა?

ასმათ.

მე კვლავცა გკადრე. მაგაჯე
მეტითა შენონებითა,

მაგრამ თუ კაცი მოგვევარო,
მოგყვეს თავისა ნებითა,

იგი გიახლოს, ილხენდე
მისითა შემეცნებითა,
ჭფიცე, არ მოჰკლა, არ იყო,
არ, სავენებლისა ვნებითა.

ტარიელ.

ღია ღმერთო, თუ მიჩვენებ,
შჰნახავ, დიდად გავიხარებ;
სიყვარულმა მისმან, ვისთვის
ხელი მინდორს თავსა ვარებ,

არას უზამ უგემურსა,
არად ოდეს გავამწარებ;
რაცა ჩემგან იამება,
შაამებ და შევიყვარებ.

სმით გამოიყვანს ქვაბითგან ავთანდილსა.

ავთანდილ გაუწვდის ხელს ტარიელსა, ტარიელ ჩამო-
ართმევს. ზაუზა.

შმირო ტარიელ, არაბეთს
მაქვს ჩემი დარბაზებია.
მე პატრონისა ჩემისა
ასული შემყვარებია.

შენ მინდორს გნახეთ, გახსოვსმცა,
ჩვენ რა გვარ წაგეკიდენით;
ბიხმეთ, არ მოხველ და უკან
ლაშქარი გამოგკიდენით?

პატრონმა მრქვა: სცან ამბავი
მის ყმისა დაკარგულისა.
შენითა კვლავცა მხვდეს ჭვრეტა
მის ტანის აღვა რგულისა.

ტარიელ.

აწ ვაშად მოჰხველ, მიამა
ნახვა შენისა პირისა,
თუ ჩემი თქმითა შევიძელ
შენი დაღბობა ჭირისა.

ინდოთ მეფესა ქალი ჰყვა
ნესტან პირითა ვარდითა;
ასმათ და ორნი მონანი
ახლდეს, იმღერდის ნარდითა.

რა ერთხელ მეფის კარს მყოფმა
ქალს თვალი მოვჰკარ, ლახვარი
მეცა ცნობასა და გულსა,
მით ვიქმენ ეშხით დამწვარი.

ასმათ.

ნეტამც იმ დღეს, როცა დარბაზს
მოჰხველ მშვენი, მზისა დარი!
მოიკითხე ვარდი შენი
შფურჩქენელი, დაუმჰკნარი.

ტარიელ.

მეფიცენით ერთმანერთსა
სიყვარულის გამტკიცებით,
მაგრამ ქალსა დაუპირეს
გათხოვება დაჟინებით.

სიძედ უვილი მოიყვანეს
ხვარაზმელი ხელმწიფისა;
როგორც ვჰნახე, არ დავჰყმუნდი,
ვსთქვი აღება მის სისხლისა.

ძარვის კალთა, სად ყმა იწვა,
ჩავსქერ, ჩავაკარაბაკე,
ჟმას ორთავ ფეხთ მოვეკიდე,
თავი სვეტსა შეუტაკე.

იგი ღლეა, ტყედ გაჭრილი
ვეძებ ჩემსა მზექალასა,
ვიძმობ, ვიღობ ადამიანს,
ვინც იქმოდეს ჩემ უველასა.

ვაი მე! იმას მოვჰშორდი
და დღე მი კიდევ შემრჩების!
აჰა, მაქვს სარე, რომელი
ძვლავ წინას მკლავსა მას ების.

აჰა ეს არის, რომელი
არვისგან დაიფასების:
მაგრამ თვალთა დამიბნელდა,
მუხლები მომეკეცების.

გულს შემოეურება და მკვლარით დაეცემა. ავთანდილ
ხელს მიაშუქლებს.

ავთანდილ ასმათს.

სიცოცხლესა გაეყრება,

მომაველე წყალი ჩქარა.

ჰნახე, ბედმა ლხინსა შემდეგ

მყისვე ვითა დამამწარა.

ასმათ მოუტანს წყალსა და ავთანდილ შესხამს.

ფარდა.

ს უ რ ა თ ი IV.

შატმანი, მოახლე, ავთანდილ, ხორო, სოლო-
სტი ქალები, ჩაჩნაგირი.

ფატმანის ღარბაზის მშვენივრად მორთული ხალ-
ვათხანა, სხვა და სხვა ადგილს სხვა და სხვა გვარად საშ-
კაულ-იარაღებით მოწყობილი. ცალი მხარე ოთახისა გახ-
სნილია, აღმოსავლეთის ჩვეულებისამებრ, ბადისკენ, რა-
მეფსაც ამშვენებს უვაფილ-ნარი და შადრევნები.

ს ა ნ ა ხ ა ზ ი 1.

ფატმანი მარტო.

იმ წამს, აქ ვჰნახე თუ არა
ვაჰარი ახლად მოსული,
ღავჭკრთი, გავსწითლდი, გავჰფითრდი
სურვილისაგან ძლეული.

ზედვე დამესო საბრალოს
ლახვარი გულ-სახეული;
მერ დავსთქე, შევატყობინე,
რითი მაქვს გული სნეული.

შემოდის მოახლე, რამეფიც წიგნს მიაწოდეს.

მოახლე.

მსე წიგნი არის თქვენთან
უმა ვაჰრისგან მოტანილი.

ფატმან.

აბა სადა? ჩქარა მომეც,
შიმდის გული დაკრთობილი.

წიგნს ჩამოართმევს.

ამაშია ბედი ჩემი
ჟოველივე გადაჭრილი;
ან ცოცხალი უნდა დავჭრჩე,
ანუ მწარე მხედეს სიკვდილი.

დაიწეებს ხმა მადლა კითხვას.

„მოგეწერა, წაფიკითხე
შენი წიგნი, ჩემი ქება,
შენ მომასწარ, თვარამ შენზე
მე უფრო მჭირს ცეცხლთა დება.

შენცა გინდა, მეცა მინდა
ბანუწყვეტლად შენი ხლება,
შეყრა არის პირიანი,
მართავეა რათგან ნება“.

უბრძანებს მოახლეს.

ამ ბალჩაში შადრევნების
პირს იყოს სუფრა გაშლილად,
ძალთ იცეკონ და იმღერონ
შმა ვაჭრისა ქება ტკბილად.

მოახლე გადის. ფატმან თავს იჯამაზებს ავთან-
დიდის მოსულამდე.

ავთანდილ უემოდის, ხელში უჭირავს ლახტი, რომელსაც დასდებს.

მოუთმენლოდ მინდოდა
ნახვა თქვენისა პირისა,
თვალთა, ნათლისგან რომელთა
ძაცთ ბედი გამოსკვირისა.

თავისთვის.

ესე დიაცი აქა ჰზის
ძაცთა მნახველი მრავალთა;
ნუ თუ ნესტანის იცის რამ,
ზზნება დამიცხროს მით ალთა.

ფატმან.

მარდი ხარ მიკვირს, ბუღბუღნი
შენზედ რად არა ჰკრთებიან?
სრულად დამკენარვარ, თუ მზისა
შუქნი არ მომესწრებიან.

ბული ვერ გასძლებს ნიადაგ
შავთა წამწამთა სობასა,
თუ რას მეწევი, მეწიე,
თვარა დაეჰკარგავ ცნობასა.

გადაეხვევიან ერთმანერთს. ფატმან ხელს მოჰკიდებს და ჩავლენ ბაღში, სუფრას მოუსხდებიან. შეიქმნება ქაჯების და ფერების შუშვრობა ბაღეტის უაიდაზე საკრავ შეწყობითა.

ხორა ჰმდერის.

ლბინი კაცისა
სიხარული,
სიყვარულია;
შმისოდ გული
ბანდ მოცული
დაჩაგრულია.

ერთი ქალი ჰმდერის.

შითა ყვავილი,
დანამსილი
მზის მცხუნვარებით,
ელის ცივ წყაროს,
მოჩანჩქაროს,
ვერ მოთშინებით,
მგრე დამხმარნი
და დამკნარნი
ქვლავ მოვსცოცხლდებით,
როს გვიზის ქალი
ბროლ მკვირვალნი
მოყვარულია.

ხორა.

ლბინი კაცისა... და სხვა.

მეორე ქალი.

და ზღვა და ხმელი,
მართლად სოფელი

მით ცოცხალია;
მოსცემს ნათელსა
ბნელ ქვესკნელსა
ქეკლუტთ თვალია.
შერცხლი და ოქრო,
ბ. ცთ სანატრო,
პრც სათვალია.
ბულის იმედი,
ლხინთ მომცემი
მხოლოდ ქალია.

ხორო.

ლხინი კაცისა... და სხვა.

ორი ქალი.

აქ არ იქმნება შელონება,
ჰხარობდეს გული;
აქა ღიმილი, ტკბილ სურვილი,
ჰფლობს სიყვარული.
ბუღს სანავარდსა, ფურჩქენილ ვარდსა
ღასტრფის ბუღბული;
სამოთხის კარი, შუქ ცისკარი
ბაღებულია.

ხორო.

ლხინი კაცისა... და სხვა

ფატმან ხელს მოჭკიდებს ავღანდიჯს, ტახტზე
დაჰსვამს და წამოუწვება.

მე აღმური სიყვარულის
მიდაგავს გულს საბრალოსა.

ამ დროს ჩაჩნაგირი ფატმანას კარებს შემოადებს
და ჩადგება, ხოლო მორიდებული დაიწევს უკან.

ჩაჩნაგირი.

ნუ ჰკრთები, არა არ გიშლი
მაგა ლაღობა, წოლასა;

ჰგავს თურმე, არა ელოდი
აქ აღრე ჩემსა მოსვლასა.
ბაგითენდების, განანებ
მაგა მოყმისა ყოლასა.

ბამკიცხე, მაგრამ სცნობ პასუხს
მაგა საქმისა მზღვეველად;
ღავჭშალო, წვერთა ფუ მიყავ,
ხელი და ვჭრბოდე ტყე-ველად.

კაკს გაიხურავს.

ფატმან მოჭყეება ტირილს და ვაებას.

ვაი! ვაი მოვჭკალ ქმარი,
აპოვსწყვიტენ წვრილნი შვილნი;
იღვარ ვჭყავ საქონელი,
უსახონი თვალნი თლილნი.

ავთანდილ.

მგე რა არის? სთქვი, რა გჭირს,
რისთვის ხარ გამწარებული?
რას დაგეჟადა იგი ყმა,
რა საქმედ იყო რებული?

ფატმან.

ლომო, ნუ მკითხავ ამბავსა,
შერცა რას გითხრობ ენითა.

თავი მოვიკალ უთმინო
სიყვარულითა შენითა.

ნუ მიჩვენებ შენს სიკვდილსა,
იგი მოჰკალ, გაგვხარე,
ღროსა ნურად ნუ დაჰქარგავ,
წადი, საქმე დააჩქარე.

როგორც კი მოჰკლა იგი ყმა
ჩემად გულისა მფხანელად,
ბეჭედი ჩემი აცვია,
მას გვედრებ მოსატანელად.

შეთანდილ ლახტს აიღებს და გავა. ფატმან განაკრ-
ძობს მწუხარედ.

ლახტი აიღო გავიდა
შმის ბოლო მოსაღებელად!
შეთანდილც მოვჰკალ, უმანკო.
შვილთ გავჰხდი ამომწყვეტელად.

ღამეს თავ სი შუქითა
ნუ თუ მინათებს კვლავ მთვარე!
თავს წაიგლიჯეთ, ზე დამრთეთ.
მოთქმა გოდების ხმა მწარე.

ეგუჲანი თავსახურავს წაიგლეჯენ და გაიშლან თმებსა.
ერთი ქალი მასთქვამს.

შიგლოვოთ ჩვენი

უბედობანი;
ბადავიყაროთ
თავსა ნაცარი;

შიცეთ მკერდს, თმათა
შიწყოთ გლეჯანი,
ბედიოდეს თვალთა
ცრემლისა ღვარი.

გადაიჭხდიან ბეჭთა და იწყებენ გოდებას.

ხორო ხმა მადლა ჭკოდებს.
ვაი ჩვენს ბედსა,
რას მოვესწარით!

სხვა ქალი გოდებით მოსთქვამს.
ღიადი ღრხინი
ბეიმძიმს სიმწარით.

ხვალ ჩაჩნაგირი
რისხვით დიახ მეზნებარე
შინ მოგვიხდება
ჩვენთა სისხლთა მჩქეფარე!

ღმერთო მაღალო,
ბეიხსენ ზენარით!

ხორო ხმა მადლა ჭკოდებს.
ვაი ჩვენს ბედსა,
რას მოვესწარით!

ერთი ქალი მოთქმით.
ფატმან, ჩვენ გეკმნეთ

ჭირის ნაცვალი,
მწარედ გვაწუხებ!
სვე უენი მწყრალი.

უენტვისა ვპგოდებთ
და უენტვის ვსტიროთ.

ხორო ხმა მადლა ჭგადებს.

მაი ჩვენს ბედსა;
რას მოვესწარიო!

ფატმან

ბაჰბმენ ძუძუნი,
რომე ვაწოვე უვილთა,
ჩემთა ნუგეშთა
მბრწყინათა დღეთა ტკბილთა.

სხვა ქალი მასთქვამს გოდებით.

როგორც მოჰკვეცენ
ბასრნი ცელნი ყვავილთა,
ისე ჩაჩნაგირ
ბავვწყვეტს ბავშთა ჩვილთა.

ძაცო მძვინვარე,
მს არის სიყვარული?
უნდა გაჰგმირო
წინარე სატრფო გული!

ხორო დაიჩქებს და ხმა მადლა შეჭლადებს დმერთსა.
სხვანი ყველანი დაემხობიან.

დმერთო მაღალო,

აჯა გვისმინე,
შენვე გვილხინე!
ზადმოეც ზეცით
მაგრილი ცვარი,
დაავსე ცეცხლი
ჩვენთვის მგზნებარი.

ავთანდილ შემადის.

ხათუნო, მოვჰკალ ყმა იგი,
ღლე ველარ ჰნახოს მზიანი;
აჰა თითი და ბეჭედი,
აჰა დანა სისხლიანი.

ხარას.

ალარა გმართებსთ გოდება;
ზვექმნა მფარველად უფლი!
მოელო ბოლო განსაცდელს,
მხლა ვართ თავისუფალი!

გამასწავს ფატმანისკენ.

ფატმან ავთანდილს.

მისი მქონდა შიში, ძრწოლა.
რა კი დავჰრჩით ჩვენ ცოცხალი,
ზული მოგცე გულისათვის,
ბითხრა მოკლედ სულ მართალი.

მართხელ ვჰნახე, ინდოთ ყმათა
ტყვედ მოჰყვანდათ ტურფა ქალი.
ვჰბრძანე, მათთვის წაერთმიათ,
მოერთოთ, ვით დედოფალი,

ავთანდ ლ მთისურვილებს. თავს შეიმაგრებს.

მაგა ამბისა მოსმენა
თუმცაღა სასურველია,
ბეიჯობს, სხვა დროსთვის გადავდოთ,
მოლხენა სარგებელია.

ხორო ჰმდერის.

ლხინი კაცისა... და სხვა.

ავთანდილ და ფატმან ერთმანერთს გადაეხვევიან.

ფარდა.

ფერია, ნესტან დარეჯან, დულარ, ფატმანის ქა-
ჯი, ტარიელ, ფრიდონ, ავთანდილ.

ქაჯეთის ციხეში ნესტან დარეჯანის ტურფად მორთული
ოთახი. საკვლამით მოსჩანს ქაჯაქი და კაშპეები ციხისა.
ზედ დამცველნი აჩიან.

ნესტან დარეჯან შაგებში ჭზის და სტირის.

ფერია.

დასწყნარდი, არ უკამ, არა ჰსვამ,
არ გაქვს შეშრობა თვალისა,
თუმც ხარ პატიმრად, ეგრეც გაქვს
პატივი დედოფალისა.

არა ფერსა არ მიბრძანებ,
რა ვჰყო მე გლახ შენად შეველად?
შენი ცქერით ვიტანჯები
ღღეთა კრულთა დამწყევლოლად.

ნესტან დარეჯან.

საბრალლობელო, შენ რა გრჯის?
ჩისათვის იწყევ სვ თაო?
რას აქნევ ამბავთ ამ ჩემთა
შავად ნაქსოვთა დღეთაო?

არსით არ არის წამალი
ჩემთა დამჭირთა სენთაო.
ღმერთმა გამწირა, არ ველი

ბატაგან მე ნუგეშთაო.

ფერია.

შიცი ხარ უცხო მიჯნური,
მზე გშორავს მანათობელი.
ამად მებრალვი უმეტეს,
მდის ცრემლი შეუშრობელი.

მითხარ, ვინ არის? სად ვსძებნო,
შაცნობო შენი ამბავი;
მით ვჰპოოთ ღონე რაიმე
ჩვენ შენი გასაპარავი.

ნესტან დარეჯან.

მე მაგას ვერა, ვერა ვიქმი
მგე რა მოსაგვარია?
ისევ ის მიჯობს, მდიოდეს
სისხლისა ცრემლთა ღვარია.

სად გავიპარო? სად ვიყო,
აღვიღსა ვჰპოებ რომელსა?
სად მივეფარო მე ბედსა,
ჩემზე სასტიკად მწყრომელსა?

გუფის თქმით.

შენ საყვარელო, რომელმა
მარტოდენ შემზიბრლეო,
უკანასკველი სურვილი
შენ ჩემი მიითვალეო:

როდესაც მოვჰკვდე, ესე ჰქმენ,
ამითი უემიწყალეო.
მს ჩემნი შავნი რიდენი
სათლავში ჩამაყოლეო.

დულარ შემოდის თავისი ამაჯითა, თუკია ცადის.

ნუ სტირ, ხარ ჩემგან ნასყიდი,
ტყვე გზასა ზედან პყრობილი;
შინ ხარ, არ ვიცით, არცალა
ზვარია უენი ცნობილი.

თუმცა მხევალ ხარ, გიყურებ,
შით საყვარელსა ასულსა,
მინდა, რომ ცოლად უენ მიგცე
როსანსა ჩემსა ძმის წულსა.

მსეთია, აჰა, ჩემგან
ღღეს ნამზადი უენტვის ქმარი;
ტყვე აჰხდები ტახტსა, გედგმის
თავს გვირგვინი მნათობარი.

ნესტან დარეჯან.

არა, არ მფერობს გვირგვინი,
არც ტახტთა სიმძლავრენია;
შოველი კაცთა დიდება
ჩემთვის არს მოსაწყენია.

ცრემლია ჩემი ნუგეში
და ჩემი მოსალხენია;

ბამიშვი, გნუკევ, სრას მიჯობს
სადგურად კლდე და ღრენია.

ჩემს გარდა სხვაცა მრავალი
ასული მშვენიერია;
ღმერთმა ჰქმნას, თქვენსა ძმისწულსა
ჰხვდეს ცოლი შესაფერიო.

დულარ.

მე არის ჩემი პასუხი
და ჩემი სამადლობელი?
მე დედოფალი მხევალსა
ბეპყრობი, ვითა მშობელი!

არ იცი, რომე შენ ტყვე ხარ?
ტყვესა ვინ ჰკითხავს ნებასა?
ძარგი, გაჭერთხილდი, ნუ განსცდი
შენ ჩემსა მოთმინებასა.

ნესტან დარეჯან.

საითგანა ვარ შენი ტყვე,
რა ბრძოლა გადაგხდომია?
რომელი ციხე-ქალაქი
შენ ხმლითა დაგიმონია?

შენს სამეფოში მეკობრეთ
შემიპყრეს გზათა მავალი.
მეფე ხარ, რისთვის არ ჰკითხე,
ძაცნო, ვინ მოგცათ ეგ ქალი?

მე ნუ გგონივართ უთვისო,
ნუ ხართ ბრიყვთაებრ შემცდარნი,
ჩემ გამომხსნელად მოვიდენ
ლომგულნი გმირნი დიდძალნი.

ნუ მინდობიხართ ციხესა,
რა გინდ რომ გქონდეთ მაგარი;
ჩემის გულისთვის მოგაგონ
პატიუი დიახ ბევრ გვარი.

დულარ თავისთვის.

ჩემგან ნასყიდი ფასითა
მონა მექადის მე რასა!
მე ამის მეტსა პასუხსა
არას ვაღირსებ არასა.

ნესტან დარეჯანს.

რათგან ბოროტად შენ ჩემი
შეურაცხ მიყავ წყალობა,
დაძალვით მიგცე როსანსა,
არა ვჰქმნა ამის ცვალობა.
გადის.

ნესტან დარეჯანს.

არ გაძლა ჩემი დევნითა
სვე ჩემი უწყალობელი!
ტარიელ... სად ხარ აწერა,
ადგილი გფარავს რომელი?

არამ სიცოცხლე უშენო!

შარ აქამდისცა ნანითა,
ან თავსა კლდეთა ჩაგიქცევ,
ანუ მოვიკლავ დანითა.

ნუ, ნუ ჰფიქრობ, დედოფალო,
მაშინებდეს სიმკაცრეო,
ან მუქარამ მაქმნევინოს
ლალატი და სილაფრეო.

გულის თქმით.

ჩემნო მშობელნო, თუ ჯერეთ
ძიდევ სჭვრეტთ მზისა ნათელსე,
შოველი ბრალი შესდევით
მიჯნურობასა ჩემს ხელსა.

დაიჩქეებს და ილტვავს.

ჰე ღმერთო, ღმერთო ძლიერო,
რომელსა გესავს ყველაო!
მალღითვან ჰხედავ, არ საით
არ გამაჩნია შველაო.

თუ დღეთა ჩემთა საბელთა
ჩემი მომიკვეცს აწ ხელი,
ნუ დამსჯი, ღმერთო, ამისთვის,
მექმენ მოწყალე, მღმობელი.

აქა გაყრილნი შეგვეყარნე,
სად არს ნათელი ცხოველი,
სადაცა ჰხარობს შენ წინა
ძეთილი სული ყოველი.

ფატმანის ქაჯი შემოდის ნახად-წამოსხმული. გადს-
ტემს წერილს. ნესტან დაჰკრთება.

ღედოფალო, ვინ გგონივარ,
ანუ ეგრე რად დაჰკრთები?
მე ვარ მონა ფატმანისა,
თქვენს წინაშე ნამგზავრები.

ამა წიგნმა გამამართლოს,
არ ტყუილად გეუბნები.
მზისა შუქნი მოიცადნე,
მარდო, აღრე ნუ დასკვნები.

ნესტან ღარეჯან ჩამოართმევს წიგნსა და ხმა მალჯა
წაიკითხავს.

„ფატმან გწერ: „აჰა მნათობო,
სოფლისა მხეო ზენათ!
სიტყვა მკვერო და წყლიანო,
ტურფაო, ლამაზ ენათ!

შენთვის ხელქმნილი ტარიელ
ამბითა მოვალხენიე!
მრნივე მიჰხვდეთ წადილსა,
იგი ვარდობდეს, შენ იე.

მოსულა შენად საძებრად
მისი ძმად შეფიცებული
ავთანდილ, მოყმე არაბი,
არაბეთს შინა ქებული.

შენი ტყვეობის ამბავი.

შოველი უთხარ იმ მღევ-გმირს,
თუ რა წვალება გადაგხდა,
ან იმყოფები რა ადგილს.

შამბე, თუ ვითა გპოე,
მონამ ვითა მოგიყვანა,
ვით მეწადა შენი მალვა
ჩემმა ქმარმა გამამჟღავნა

ჩვენს მეფესთან, ვის უნდოდა
ძისთვის ცოლად შერთვა შენი,
ვით გაუსხლდი მეფეს ხელთა,
ცხენით ვით ვლე კლდე და ღრები.

ვითა ქაჯთა დაგიჰირეს,
ჩავსვეს ციხეს ცხრა კლიტულსა,
ტანჯვა ვითა მიემატა,
შენს ისედაც დამწვარ გულსა.

შენი ყველა აქამდისი
შირი ღებინსა გაათავნე;
ღმერთსა უნდეს მოყვარენი
შესაფერნი შეგაზავნე“.

ქაჯსა.

ესე რა არის? რა მესმის?
ვინ არის ჩემი მძებნელი,
ანუ ვინ მიცის ცოცხალი,
მიწასა ზედან მტკეპნელი?

ქაჯი.

აწ ვინმე მოყმე მოვიდა,
მშვენიერითა პირითა,
იგია შენი მძებნელი
მკვლავითა, ვითა გმირითა.

ნესტან დარეჯან.

აწ, დია მემართლების,
ყმაო, შენი ნაუბარი.
შატმან ჩემი რა იცოდა,
მ-ყავ ვისი წანაგვარი?

შლონიოდ არის სადმე
ჩემი ცეცხლთა მადებარი,
მე მიუწერ, შენცა ჰკადრე,
შარ ვითამცა გულ-მდულარი.

მტირე ხანს დაჟიქრდება და ეტყვის.

შეგიძლია ამ ციხითგან
მხლავე მე გამაპარო?

ქაჯი.

თქვენთვის დავსდებ თავსა ჩემსა!
მაგრამ როგორ მოვაგვარო?

ყველგან დგანან დარაჯები!

ბზა მე ვითა გავიარო?

შამი მინდა, ამად რომე

ხელოვნება მოვიხმარო.

ნესტან დარეჯან.

მაშა ცუდად დამაშვრალა
ჩემი იგი მძებარი!

ღედოფალსა უნდა ძალად
ღლეს მომგვაროს აქა ქმარი.

მაგრამ უწინ გულს გავიპოვ,
ღავეცემი მის წინ მკვდარი.

ფერია შემოფარდებს გაფითრებულად.

ღმერთო, ღმერთო, დაგვიფარე!
რა განსაცდელს შევესწარი!

ნესტან დარეჯან.

რა დაგმართნია, რა არის?
რასა სთქოთი? რას ეჩქარები?

ფერია.

თავსა უშველე მალიად!
შენთვის ვსძრწი, შევიზარები.

მსეა ამა ქალაქსა
შემოჰსევიან ჯარები,
სრულად დაჰლეწეს ფოლადის
მაგარი ციხის კარები.

არავინ იცის, რა არის,
მსე რა დაგვემართაო,
საითგან შემოგვესია
ჩვენ ესე დასი მტერთაო.

მაგრამ ხანს ნულარ დავჰკარგავთ,
შუველოთ თავთა ჩვენთაო.

მთისმის ციხის იერიშის ზათქი და ზარი. ქაჯები შემ-
სტვიფიან. ხმაღ ამწვდილი ტარიელ უკან მისდევს.

ქაჯები იარაღს დაჭყრიან და დაემხობიან.

შეგვიწყალე, ნუ დაგვხრცავ?

ნესტან ღარეჯან იცნობს ტარიელს.

ტარიელ!...

ტარიელ. შენა ხარ, ნესტან?!

ხმაღს გადაგდებს და გადაეხვევიან ერთმანერთსა ამ
ღრმის შემოდინ ავთანციელ და ფრიდონ ჟარებიითა. ტა-
რიელ გააცნობს ნესტანს ფრიდონსა და ავთანდილსა.

მეფე ფრიდონ და ავთანდილ
ჩემნი ძჰად შეფიცებულნი.

ნესტან ღარეჯან.

რა მადლობანი შეგკადროთ,
შართ თქვენგან გაცოცხლებულნი.

ფრიდონ და ავთანდილ მძიმედ თავს დაუკრვენ.

ტარიელ.

ღადგეს სისხლის ღვრა! ქაჯები

ზაიხსნენ დატყვევებულნი!
ჩემი შვებიძა იშვებდენ
ყოველნი შეჭირვებულნი!

ფარდა.

ს ა მ თ ე რ უ ი .

რესტევის მეფის ხალვათხანსა და ბაღში ქარწილი
ტარელის და ავთანდილისა ქაჯუბის და ფერეების შუ-
შხრებით, რაიღ უნდა მოეწეოს მხალღოდ ცხრველ სუ-
რათად.

